

	KALİTE YÖNETİM DOKÜMANLARI	Doküman No:BL-TL-01 Yayın Tarihi :01.03.2009 Revizyon No :00 Revizyon Tar.: Sayfa No :1/6
	KAN ALMA TALİMATI	

Revizyon No	Yapılan Revizyon	Rev. Sayfası	Revizyon Tarihi	Revizyonu Yapan
Gözden Geçirme	SAS ve SKS standartları kapsamında gözden geçirildi. Son Gözden Geçirme:09.03.2018-09	Tüm sayfalar	20.07.2020	Ece Nur TOPCU Eğitim ve Enfeksiyon Hemşiresi
Gözden Geçirme	Gözden geçirildi	Tüm sayfalar	31.07.2023	Ece Nur TOPCU Eğitim ve Enfeksiyon Hemşiresi
HAZIRLAYAN		KALİTE SİSTEM ONAYI		ONAY
HEMŞİRELİK HİZMETLERİ DİREKTÖRÜ		KALİTE YÖNETİCİSİ		BAŞHEKİM

	KALİTE YÖNETİM DOKÜMANLARI	Doküman No:BL-TL-01 Yayın Tarihi :01.03.2009 Revizyon No :00 Revizyon Tar.: Sayfa No :2/6
	KAN ALMA TALİMATI	

1.AMAÇ VE KAPSAM

Optimed Sağlık Hizmetleri'nde servis ve laboratuvarında uluslararası standartlarına uygun bir şekilde, doğru zamanda, doğru numuneyi, doğru tüplere, yeteri miktarda alabilmek ve böylece doğru sonuçlar elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Kan alımı süreçlerini kapsamaktadır.

2.TANIMLAR VE KISALTMALAR

OAK	: Oral Antikuagülan
PT	: Protrombin zamanı
Diurnal	: Gündüz, Günlük Değişen
Mastektomili	: Hastalık Nedeniyle Memenin Alınması Durumu

3.REFERANS DOKÜMANLAR

4.UYGULAMA

Kan analizleri için ven, arter veya kapillerden kan alınır.

Venöz kan, genel olarak tercih edilen kandır ve vene girilerek alınır (flebotomi).

Arteriyel kan, kan gazları analizi için alınır.

Kapiller kan, periferik yayma (formül lökosit) yapmak için ve çocuklardan bazı analizler için alınır

4.1. Venöz kan alma (Flebotomi)

- Kan almaya başlamadan hastanın kimlik kontrolü kimlik belirleyici öğeler kullanılarak (Hasta adı ve soyadı, protokol numarası, doğum tarihi, baba adı, vs.) yapılır. Barkodları hazırlanır. Kimliklendirme doğru ise ilgili tüplere barkodlar yapıştırılır.
- Diurnal değişim gösteren kan testleri için kan alma zamanı önemlidir. (Fe, K, TSH; PT için OAK öncesi)
- Hastanın 10-12 saat aç olduğu öğrenilmelidir.
- Hasta kan alma koltuğuna oturtulur ve yeniden tüplerdeki isimler ile hasta kimliği kontrol edilir. Gerekirse bir süre bekletilerek kan dolaşımının normale gelmesi sağlanır.
- Hastanın kolunu omuzdan bileğe kadar düz uzatması sağlanmalıdır.
- Büyük yaralı veya hematumlu koldan, fistül/şant olan koldan, mastektomili kadınlarda memenin alındığı taraftaki koldan kan alınmamalıdır.
- Hastadan ne kadar hacimde kan alınacağı belirlenmeli, istenen testler için uygun sayıda ve türde tüp ile iğne seçilmelidir. En sık kullanılan iğneler 19-22 numaradır (numara büyüdükçe çap küçülür, normal erişkinde genellikle 20-21 numara iğne tercih edilir).

	KALİTE YÖNETİM DOKÜMANLARI	Doküman No:BL-TL-01 Yayın Tarihi :01.03.2009 Revizyon No :00 Revizyon Tar.: Sayfa No :3/6
	KAN ALMA TALİMATI	

- Uygun ven seçilir. Yetişkinlerde antekubital fossada kalın ve derinin yüzeyine yakın ven tercih edilir. Elle yoklama ven seçimini kolaylaştırır. İnfüzyon yapılıyorsa, öncelikle infüzyon yapılmayan kol tercih edilmelidir. Bu mümkün olmaz ise infüzyon 3 dakikalığına durdurulmalı ve damar yolunun daha alt kısmından kan alınmalıdır.
- Kan mutlaka kateterden alınacak ise; kateter izotonik ile temizlenmeli, kanın ilk 5 mL'si test için kullanılmamalıdır.
- Damar yolundan yağdan zengin sıvı giden hastadan kan alınacak ise kan, infüzyondan 8 saat sonra alınmalıdır.
- Kan alınacak bölgenin çevresi, antiseptikle, dairesel hareketlerle ve kan alma bölgesinden dışa doğru temizlenmelidir.
- Derinin kendi kendine kuruması beklenmelidir.
- Kan alma bölgesinin 10-15 cm üzerinden turnike uygulanır. Turnikenin uzun süre (>1 dak) tutulması kanın bileşimini belirgin değiştirir. Bu sürede hastadan yumruk yapılması istenir.
- Vene girilmeden önce yumruk açılıp kapatılmamalıdır; bu hareket, plazma potasyum, fosfat ve laktat konsantrasyonlarını artırır
- Optimed Sağlık Hizmetleri'nde vakumlu kan tüpü yanında kan almak için normal iğne türleri de kullanılır.
- Vakumlu kan tüpüne kan almak için, kan alma tüpü tutucusuna iğnesi vidalanır.

- Vene girmek için iğne, kan alınacak venle hizalanmalı ve deriye yaklaşık 15 derecelik açı yapacak şekilde venin içine itilmelidir.
- İğne yerine yerleştikten sonra tüp, tıpayı delmek ve vakumu boşaltmak amacıyla ileri (adaptöre doğru) bastırılmalıdır. Kan tüpün içine akmaya başlar. İğne hareket ettirilmeden turnike gevşetilmelidir.
- Vakum bitinceye kadar tüp doldurulur, sonra tüp adaptörden çekilir ve yerine başka tüp sokulur.

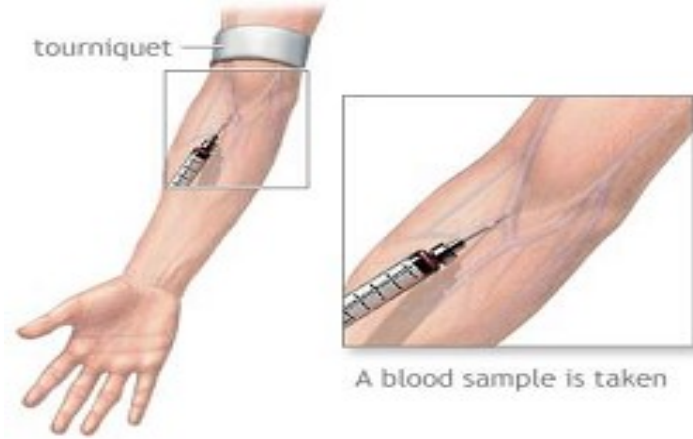
	KALİTE YÖNETİM DOKÜMANLARI	Doküman No:BL-TL-01 Yayın Tarihi :01.03.2009 Revizyon No :00 Revizyon Tar.: Sayfa No :4/6
	KAN ALMA TALİMATI	

- Önce katkı maddesiz tüplere sonra katkı maddeli tüplere kan alınır.
Kanların Tüplere Alınma Sırası ve Miktarı aşağıdaki şekildedir:

1-Kan kültürü tüp veya şişeleri	Yetişkinler için 5 cc, pediatrikler için 2 cc
2-Kırmızı kapaklı tüpler (Tüm düz tüpler)	
3-Mavi kapaklı tüpler (Sodyum atlı tüpler)	Tüp üzerinde belirtilen çizgiye kadar
4-Benekli/ sarı kapaklı tüpler (Jel seperatörlü tüpler)	En az 2 cc, en fazla 4 cc doldurulur.
5-Yeşil kapaklı tüpler (Heparinli tüpler)	Tüp üzerinde belirtilen çizgiye kadar
6-Mor kapaklı tüpler (EDTA'lı tüpler)	Tüp üzerinde belirtilen çizgiye kadar
7-Diğer tüpler (Gri kapaklı tüpler)	
- Venöz kan, enjektör iğnesiyle alınıp tüplere boşaltılır veya iğne ucu ile tüplere-vakumlu tüplere alınır.
- Enjektöre kan almak için, iğne enjektörün ucuna sıkı bir şekilde yerleştirilir ve iğnenin üzerindeki kılıf çıkarılır.
- Enjektör ve iğne kan alınacak vene paralel tutulur ve iğne deriye yaklaşık 10-15 derecelik bir açıyla venin içine itilir. Ven duvarı delinirken ilk anda hissedilen direnç ortadan kalktığı zaman, enjektördeki basınç gevşer ve piston geri çekilirken enjektöre kan dolar.
- İkinci enjektöre kan alınacaksa, iğne sabit tutularak takılı enjektör nazik fakat çabuk çekilir ve ikinci enjektör yerleştirilir, kan almaya devam edilir.
- Enjektöre alınmış kan, hemoliz olmaması için, iğne enjektörden uzaklaştırıldıktan sonra, hazırlanmış tüplere yavaşça ve tüp kenarından kaydırarak dikkatli bir şekilde aktarılmalıdır.
- Tüplerin ağzı kapatılmalı, tüplerin içinde katkı maddesi veya antikoagulan varsa tüpler yavaşça 5-10 kez ters çevirerek karıştırılmalıdır.
- Kan alma işlemi tamamlandığında, iğne geri çekilir ve sızıntı olmaması için hastaya kuru pamuk verilerek kan alınan bölgeye bastırması ve kolunu yukarıya doğru tutması söylenir.
- Kullanılan iğnelerin kapakları kapatılmadan delici-kesici atık kutusuna atılmalıdır.
- Kullanılan ve kirlenen malzemeler uygun atık kaplarına atılır.
- Çocuklardan venöz kan alırken, hareket etmelerinin engellenmesi için yardım gerekebilir.

	KALİTE YÖNETİM DOKÜMANLARI	Doküman No:BL-TL-01 Yayın Tarihi :01.03.2009 Revizyon No :00 Revizyon Tar.: Sayfa No :5/6
	KAN ALMA TALİMATI	

4.2.Kapiller Kan Alınması

- Elin 3. 4. veya 5. parmak ucundan, kulak memesinin alt kenarından, bebeklerde topuktan veya ayak baş parmağından alınır.
- Kan alınacak bölge antiseptikle temizlenir.
- Antiseptiğin tamamen buharlaşması beklenir.
- Lanset çabuk bir şekilde saplanır. Kesinin derinliği 2,5 mm'yi geçmemelidir.
- Parmak, kan alınmasını kolaylaştıracak ve yer çekiminden yararlanılacak şekilde tutulmalıdır. Kan akışını uyarmak için parmağa masaj yapılmamalıdır.
- Kanın ilk damlası silindikten sonra, ardından açığa çıkan damlalar, bastırılmadan nazik bir şekilde uygun tüplere alınır. Pıhtılaşmayı önlemek için tüp hızlı doldurulmalı, tüpün içine hava kabarcıklarının girmesi önlenmelidir.
 - Yeni doğan taramaları için filtre kâğıdına kan alma işleminde filtre kağıdı, büyük bir kan damlasına nazıkçe bastırılır. Kan işaretli dairenin içini dolduruncaya kadar kağıda nüfuz etmesi sağlanır. Emilimin tam olup daireyi doldurduğundan emin olduktan sonra bütün daireler doluncaya kadar işlem tekrarlanır. Filtre kağıdı havada kurutulur. Pıhtılaşma olabileceğinden, kapiller tüplerde toplanmış kan filtre kağıdına aktarılmamalıdır.

4.3. Arteriyel Kan Alınması

- El bileğindeki radial arterden, dirsekteki brakial arterden, kasıktaki femoral arterden, yenidoğanlarda umbilikal arterden (kateter ile) alınır. Arter kanını hekim veya tecrübeli bir hemşire almalıdır. Uygun arter seçimi yapılır. Femoral arterden sızma olasılığı nedeniyle kol bölgesi tercih edilir.
- Bölge temizlenir, turnike gerekmez.
- Steril eldiven giyilerek damar 2. ve 3. parmaklarla palpe edilir ve iki parmak arasından enjektör femoral artere dik olarak, diğer arterlere ise 45-60 derecelik açıyla tutularak girilir.
- Heparinize enjektör kullanılır. (Her 1 ml kana 0.05 mg heparin)
- Enjektör, arterin basıncıyla kendi kendine dolar ve hava kalmaz.
- Kan gazı için enjektöre kan alınırken havayla teması engellenmeli, buz üzerinde ve hava alması

	KALİTE YÖNETİM DOKÜMANLARI	Doküman No:BL-TL-01 Yayın Tarihi :01.03.2009 Revizyon No :00 Revizyon Tar.: Sayfa No :6/6
	KAN ALMA TALİMATI	

engellenerek hızlı şekilde cihaza ulaştırılmalıdır.

- Arteriyel kanın hava ile teması oda havası soluyanlarda PCO₂' nin azalmasına, PO₂' nin ise artmasına yol açar.
- Kan gazı tayini için gelen arteriyel kanın 30 dakika içinde çalışılması önerilmektedir.
- Uygun şekilde korunmuş örnekler 1 saate kadar bekletilebilir. Kan 1 saat oda ısısında bekletilirse; pH= 0.04 birim, PO₂= 5-10 mmHg, azalır. PCO₂ 5mmHg artar. Glukoz azalırken laktat artar.

5.SORUMLULAR

Bu talimatın uygulanmasından Başhemşire ve hastadan kan alımını gerçekleştirecek tüm sağlık çalışanları sorumludur.